

Kulatý stůl na téma

Společnost pro všechny

Život v ústavu je hendikep.

Datum a místo konání:

10. prosince 2012

Mramorový sál

Vsetínský zámek

Horní náměstí

VSETÍN

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Transformace je změna velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Lidé s postižením díky transformaci přecházejí z velkých ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky.

S náležitou podporou mohou lidé s postižením žít v běžných domácnostech, převzít odpovědnost za svůj život a zvládat péči o sebe a domácnost tak, jak to dělají ti, kdo v ústavech nežijí. Mohou chodit do zaměstnání, pěstovat své záliby nebo se stýkat s přáteli z okolí. Není důvod, aby svůj život trávili ve velkokapacitní instituci, která je v těchto činnostech omezuje.

Cílem projektu je podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí.

Projekt realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projektu se účastní 32 ústavních zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracují všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastní vybraných aktivit).

Součástí projektu je také Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, které vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu.

Projekt přispívá k plnění *Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti*, která byla přijata usnesením vlády České republiky č. 127 dne 21. února 2007.

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Více o projektu: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>

Zlínský kraj podporuje transformaci sociálních služeb

Zlínský kraj se rozhodl jít cestou transformace sociálních služeb po vzoru vyspělých zemí EU. Dlouhodobě podporuje plánování rozvoje sociálních služeb na svém území. Podpora těmto procesům sahá už do doby před přijetím zákona o sociálních službách. Již v roce 2005 vyjádřila Rada Zlínského kraje podporu procesům plánování rozvoje sociálních služeb.

V současné době je Zlínský kraj zřizovatelem čtrnácti domovů pro osoby se zdravotním postižením, které poskytují své služby téměř jednomu tisíci občanů. Domovy se vyskytují na územích spravovaných devíti obcemi s rozšířenou působností. Cestou transformace by se zefektivnilo rozmístění těchto služeb do dalších lokalit.

Rada Zlínského kraje v roce 2007 schválila zapojení kraje do projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb a současně navrhla k účasti v projektu dvě krajem zřizovaná zařízení: Domov pro osoby se zdravotním postižením Zašová a Domov pro osoby se zdravotním postižením Velehrad – Salašská.

Z důvodu řízení a koordinace celého procesu transformace ve Zlínském kraji byl v roce 2009 na Krajském úřadě Zlínského kraje ustanoven Regionální transformační tým složený ze zástupců pracovníků krajského úřadu a zástupců vybraných zařízení připravujících se na transformaci. Zároveň byl také na každém vybraném zařízení ustanoven multidisciplinární transformační tým, který je nositelem procesu transformace sociálních služeb v daném zařízení.

Cílem procesu transformace pobytových sociálních služeb je zkvalitnění životních podmínek uživatelů stávajících pobytových služeb, naplňování jejich práv a práva na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevní-

ky, žijícími v přirozeném prostředí. Dalším cílem je snižování kapacity a humanizace stávajících objektů, opouštění dispozičně nevyhovujících objektů a vytvoření sítě sociálních služeb v běžné komunitě.

V rámci projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb a za přispění zdrojů z Integrovaného operačního programu získá kraj finanční prostředky na výstavbu nových chráněných bydlení a domovů pro osoby se zdravotním postižením, které budou začleněny do běžné zástavby a budou mít kapacitu maximálně šesti obyvatel v domácnosti a osmnácti obyvatel v jednom domě.

Lidé s postižením budou moci individuálně využívat návazné služby v daném regionu, půjde zejména o sociálně terapeutickou dílnu, denní stacionář, chráněnou dílnu a pomoc a podporu při hledání zaměstnání na běžném trhu práce. Kraj tyto služby podpoří v rámci Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v letech 2011 – 2014.

Více informací na: <http://www.kr-zlinsky.cz/socialni-oblast-ci-9.html>

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v kraji:

Mgr. Jana Tomšová

Regionální pracovnice NC ve Zlínském kraji

Telefon: 739 548 487

E-mail: jana.tomsova@trass.cz

Domov pro osoby se zdravotním postižením Zašová

Domov pro osoby se zdravotním postižením Zašová (dále jen DOZP Zašová) se nachází v lokalitě mezi Valašským Meziříčím a Rožnovem pod Radhoštěm. Zařízení je umístěno v budovách bývalého kláštera, později domova důchodců. V roce 1985 došlo k přebudování domova důchodců na ústav pro mentálně postiženou mládež a takto bylo toto zařízení využíváno do konce roku 2006. Od roku 2007 se zařízení nazývá Domov pro osoby se zdravotním postižením Zašová a změnila se cílová skupina klientů - zařízení již není určeno pro mládež, ale pro dospělé muže od devatenácti let.

V současné době poskytuje také službu podpora samostatného bydlení, což je terénní sociální služba poskytovaná ve dvou bytech, ve kterých bydlí čtyři muži - bývalí obyvatelé DOZP Zašová, kteří se již osamostatnili. Pracovníci za nimi docházejí na 4-6 hodin týdně pomáhat s nákupy a podporují je v hospodaření s financemi.

Důvody - proč změna?

„Domov“ pro 105 lidí, až deseti lůžkové pokoje, bydlí zde pouze muži, nedostatek soukromí, nedůstojné podmínky, tři koupelny, polovina lidí potřebuje jiný typ sociální služby, nemožnost stavebních úprav. Toto jsou hlavní důvody, proč je třeba změnit způsob a místo poskytované pobytové služby.

DOZP Velehrad—Salašská

Domov pro osoby se zdravotním postižením na Velehradě, Salašská ulice je jedno z 11 zařízení organizace Sociální služby Uherské Hradiště, které poskytují pobytovou službu pro lidi se zdravotním postižením. Domov se nachází uprostřed obce Velehrad, v těsném sousedství Poutního a exercičního domu Stojanov.

Domov Velehrad, Salašská je zařazen do projektu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR „Podpora transformace sociálních služeb“. Cílem Domova Velehrad je během transformace připravit uživatele stávajících pobytové sociálních služeb na odchod z ústavního zařízení do přirozeného sociálního prostředí a jejich následné začlenění do komunity.

Kam směřujeme

Cílem je odejít z původních prostor pobytové služby a umožnit těmto lidem žít v běžných podmínkách v přílehlých městech a obcích. V rámci pilotního projektu transformace budou čerpány finanční prostředky z Integrovaného operačního programu na výstavbu nových služeb v lokalitách Zašová, Valašské Meziříčí, Vsetín a Rožnov pod Radhoštěm. Bude se jednat o čtyři nové výstavby a dvě rekonstrukce stávajících objektů. Vizuálně se nové budovy nebudou nijak odlišovat od klasické rodinné zástavby, cílem je začlenění do běžné komunity. Nově zřizované služby chráněného bydlení nebudou kapacitně větší, než pro dvanáct uživatelů v objektu, domácnosti jsou plánovány po čtyřech užitelných. Služba domovy pro osoby se zdravotním postižením je plánována maximálně pro osmnáct lidí v objektu s domácnostmi pro šest lidí, kteří budou potřebovat dvacet čtyřhodinovou podporu a rovněž zdravotní péči. Pokoje budou převážně jednolůžkové, popř. dvoulůžkové, aby měli obyvatelé zajištěn dostatek potřebného soukromí a důstojného prostředí. Cílem transformace je vytvořit klientům podmínky k bydlení, k práci a trávení volného času v běžném prostředí.

Uživatelé služby DOZP Zašová jsou na nový způsob života plánovaně připravováni a vedeni k samostatnosti v každodenních činnostech. Učí se vařit, starat se o svou domácnost, nakupovat, pohybovat se samostatně mimo zařízení, zapojovat se do aktivit v okolí, anebo i pracovat na dohodu o provedení práce. S každým uživatelem se pracuje odpovědně s přihlédnutím k jeho možnostem. Již dnes uživatelé sociální služby cestují za aktivitami do ambulantních sociálních služeb: sociální rehabilitace a terapeutických dílen. Více než desítky jich pracuje na dohodu o provedení práce.

Více informací naleznete na www.socialnisluzbyvsetin.cz

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Bc. Jitka Zralá

Odborná pracovnice NC v DOZP Zašová

Telefon: 739 548 481

E-mail: jitka.zrala@trass.cz

Důvody - proč změna?

Velkokapacitní zařízení (původně 95 uživatelů), vícelůžkové pokoje bez dostateku soukromí pro uživatele, nevhodné materiálně technické zázemí neumožňuje individuální podporu uživatelů a ochranu a naplňování lidských práv. Zařízení není bezbariérové, chybí venkovní prostory, hygienické zázemí je nevyhovující, atd.

Během procesu transformace a humanizace zařízení někteří klienti, po důkladné analýze jejich potřeb, přecházejí do jiných zařízení v rámci Sociálních služeb Uherské Hradiště. V únoru 2012 našlo sedm žen svůj nový domov v nově postaveném chráněném bydlení řadových sester Kongregace Sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě.

pokračování na straně 4

pokračování ze strany 3

Co plánujeme

Pro 34 klientů budou zřízeny nové pobytové sociální služby chráněné bydlení v lokalitách Starého Města a Uherského Hradiště.

Je plánován vznik návazné sociální služby - sociálně terapeutických dílen. Tento typ služby v regionu Uherské Hradiště zcela schází.

Cílem transformace je vytvořit klientům podmínky k bydlení, k práci a trávení volného času v prostředí běžného života.

Více informací naleznete na: www.ouss-uh.cz/dzp/dzp-velehrad-salasska/zakladni-informace

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Pavčina Vavřínková

Odborná pracovnice NC v DOZP Velehrad-Salašská

Telefon: 739 500 109

E-mail: pavlina.vavrinikova@trass.cz

„Společnost pro všechny“

Rodiny pečující o své blízké se zdravotním postižením si zasluhují pozornost a podporu společnosti. Není to tak dávno, kdy stát „odebíral“ rodinám odpovědnost za péči o příbuzné s postižením, nemocné či seniory, a docházelo k automatickému umístění do ústavní péče. Jiné alternativy prakticky neexistovaly. Velkokapacitní ústavy se se svými pravidly a řádem pro většinu lidí s postižením nestávaly novým domovem, přesto tam ale prožili desítky let, odloučení od původního domova, rodiny a přátel.

V současnosti stojíme na rozhraní dvou epoch. Část lidí se zdravotním postižením žijí v domovech a druhá část v rodinách. Zavedený systém ústavních služeb neumí reagovat na reálné potřeby pečujících rodin, ale ani samotných lidí se zdravotním postižením. V průběhu posledních dvou desetiletí postupně vznikaly alternativní ambulantní a terénní služby, speciální školy a podpůrná školská zařízení, nebo také programy integrace ve školách, ty ale povětšinou řeší potřeby rodiny v návaznosti na věk dítěte nebo mladého člověka s postižením.

Zlínský kraj se snaží v rámci mapování potřeb a komunitního plánování, aby byly služby pro lidi s postižením v celém kraji dostupné. Vsetínsko má pro lidi se zdravotním postižením zajištěnou síť služeb, které mohou lidé v daném regionu v případě potřeby využívat a přitom žít ve svém přirozeném prostředí v rodinách či vlastních

domácnostech. V současné době je třeba v regionu zřízovat a rozvíjet služby chráněného bydlení, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby a podporované zaměstnávání.

Zásadní změny pojetí a nabídky sociálních služeb poskytovaných lidem se zdravotním postižením přináší projekt transformace pobytových sociálních služeb. Jeho cílem je vytvoření takové sítě sociálních služeb, která umožní lidem s postižením žít životem, který je podobný tomu, jak žijí jejich zdraví vrstevníci. To znamená, že už by se lidé s postižením neměli stěhovat za službou – do nepřirozených internátních podmínek ve velkých budovách, ale naopak – služby by měly být dostupné v jejich přirozeném prostředí v blízkosti domova, rodiny a přátel. Lidé s postižením v nich budou žít s potřebnou podporou personálu, podle vlastních možností, co nejvíce samostatně a podle svých představ.

Transformace je jen jedním z kroků, jak změnit zavedený přístup k lidem s postižením, k jejich právům, možnostem a k jejich životu. Směřujeme k období, kdy uznáme, že každý člověk má mít šanci prožít plnohodnotný život, o kterém může rozhodovat on sám. Naší odpovědností je vytvářet takové podmínky, aby toho byl schopen bez ohledu na to, jaká omezení mu jeho zdravotní stav způsobuje a zajímat se přitom, co lidé se zdravotním postižením a jejich rodiny opravdu potřebují.

Časté otázky a odpovědi

Znamená transformace zrušení služeb pro lidi s postižením?

Ne, nejedná se o rušení služeb, ale o změnu podmínek a způsobu jejich poskytování. Většina lidí s postižením se z ústavů stěhuje do běžných bytů či rodinných domů, kde jim je zajištěna potřebná podpora např. formou chráněného bydlení. Využívají také denní stacionáře a další způsoby podpory.

Někteří lidé ale z ústavů odcházejí úplně?

Část současných klientů velkých ústavů se vrací ke svým rodinám nebo se stěhuje do domácností s přáteli – a pobytovou sociální službu již nepotřebují. Jsou to ti, kteří mají takové schopnosti a dovednosti, které jim umožňují vést samostatný život. Do ústavu se přitom dostali pro nedostatek jiných možností podpory.

Pokud žil člověk v ústavu dlouhá léta, jak takovou změnu zvládne?

Pro člověka, který strávil část svého života v ústavním zařízení, je určitě tato změna náročná. Proto jí předchází důkladná příprava, která obnáší jak vyhodnocení potřeb člověka, tak naplánování průběhu transformace. Součástí přípravy jsou také výběr místa budoucího bydliště, jeho návštěvy a navazování vztahů s okolím nebo rozvoj potřebných dovedností. Zkušenosti ukazují, že přes počáteční stres dochází po přestěhování ke zlepšení psychické pohody a navázání dobrých vztahů s okolím.

Podle čeho bylo 32 zařízení zapojených do projektu vybráno?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR oslovilo kraje, které přihlášily vybraná zařízení – zohledňovala se vysoká kapacita zařízení a objektů, jejich špatný stav, izolovanost od běžného prostředí a další ukazatele.

Podle čeho jsou vybírány obce, kam se lidé z ústavů stěhují?

Cílové obce jsou vybírány podle konkrétních potřeb lidí, kteří se do nich stěhují: často se odvíjí od jejich rodinných nebo přátelských vazeb.

Spousta lidí s postižením dnes žije v rodinách a do ústavů nechce, ovšem chybí pro ně dostupná pomoc. Proč se raději nevěnujete jim, vždyť o lidi v ústavech je postaráno?

Protože život v ústavu je hendikep. Velkokapacitní instituce omezuje osobní rozvoj člověka. Každý má přitom právo na běžný život srovnatelný s vrstevníky.

Navíc, díky transformaci se zvyšuje dostupnost bydlení a podpory pro dospělé s postižením v běžném prostředí. Nově vytvořené bydlení a služby budou moci využívat také lidé, kteří nepřicházejí z ústavů. V transformaci vybudované zázemí pro služby bude obci sloužit řadu dalších let.

To ale bude stát spoustu peněz, kde je vezmete?

Vytvářet nové služby pro lidi s postižením je možné díky penězům z Integrovaného operačního programu, kde je k tomuto účelu vyhrazeno cca 1,3 mld. Kč.

Více informací: <http://www.mpsv.cz/cs/5496>

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb pomáhá vzděláváním a metodikou 32 organizacím, které umožňují lidem s postižením přejít z velkých ústavních služeb do bydlení a života v běžné společnosti. Národní centrum je součástí projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb.

Národní centrum **podporuje zapojené organizace a kraje posílením personálních kapacit** potřebných pro zvládnutí transformačního procesu: v každé zapojené organizaci má odborného pracovníka na 0,5 úvazku a v každém zapojeném kraji pracovníka na 1,0 úvazku.

Národní centrum **vzdělává pracovníky zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci** služeb sociální péče. Zajišťuje čtyři vícedenní vzdělávací programy a řadu jednorázových seminářů a workshopů, které přispívají ke sdílení zkušeností a informací nezbytných pro úspěšný průběh transformace.

Národní centrum **informuje o transformačním procesu a podporuje veřejnou diskuzi o deinstitucionalizaci** služeb sociální péče.

Národní centrum **poskytuje konzultace a metodickou podporu** při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů, které umožňují praktickou realizaci transformace.

Národní centrum **vytváří analytické a metodické nástroje**, které reflektují dosavadní průběh transformace a přispívají k jeho pokračování i pro další lidi s postižením, které žijí ve velkokapacitních institucích.

Národní centrum zahájilo svou činnost v listopadu 2010 na základě veřejné zakázky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Řízení, personální zajištění a realizaci řady konkrétních aktivit Národního centra zajišťuje společnost 3P Consulting (www.3pconsulting.cz). Na činnosti Národního centra se také podílejí:

- sdružení Hestia, které poskytuje supervizi zapojeným organizacím, krajům a pracovníkům MPSV a školí intervizory v zařízeních
- společnost Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, která zajišťuje některé vzdělávací aktivity
- sdružení Quip – Společnost pro změnu a společnost Akademie produktivity a inovací, které se podílejí na tvorbě analýz.

Při realizaci aktivit spolupracuje Národní centrum s řadou odborníků z dalších organizací, které se věnují transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Aktivity Národního centra probíhají do března 2013. Novinky na www.facebook.com/trass.cz.

Kontakt:

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

3P Consulting, s.r.o.
Římská 12
120 00 Praha 2

telefon:
(+420) 739 548 469

e-mail:
info@trass.cz

web:
www.trass.cz

Facebook:

www.facebook.com/trass.cz

